

Pasaulio sveikatos organizacijos paskelbtas tyrimas: patyčių paplitimas tarp Lietuvos mokinių yra itin didelis

Pasaulio sveikatos organizacija jau daugiau nei 30 metų vykdo tarptautinį Moksleivių gyvenimo ir sveikatos tyrimą (Health Behaviour in School-aged Children (HBSC), kuriame lyginami įvairūs su paauglių sveikata susiję rodikliai skirtingose šalyse Europoje ir Kanadoje. Lietuva, šiame tarptautiniame tyrime dalyvaujanti nuo 1992 m., kas ketverius metus turi galimybę stebėti patyčių masto pokyčius Lietuvos mokyklose ir palyginti juos su kitomis šalimis. Lietuvoje šį tyrimą vykdo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Visuomenės sveikatos fakulteto Sveikatos tyrimų instituto mokslininkai.

Lietuvos mokiniai vis dar patiria daugiausia patyčių, lyginant su kitų Europos ir Kanados šalių bendraamžiais. Tai parodė vėliausio tarptautinio Moksleivių gyvenimo ir sveikatos tyrimo 2017–2018 rezultatai.

Naujausio tyrimo duomenimis, iš visų 45 tyrime dalyvavusių šalių ir regionų, Lietuvoje patyčias patyrė didžiausia paauglių dalis – 29 proc. berniukų ir 26 proc. mergaičių. Tuo tarpu patys iš kitų tyčiojosi 25 proc. berniukų ir 14 proc. mergaičių. Pagal tyčiojimosi iš kitų rodiklį Lietuvą tik vienoje amžiaus grupėje (11 m.) aplenkė Moldova, tačiau kitose mokinių amžiaus grupėse (13 m. ir 15 m.) Lietuvos rodikliai išliko didžiausi.

Vertinant Lietuvos vaikų patyčių internete patirtis, elektronines patyčias patyrė 25 proc. berniukų ir 19 proc. mergaičių, iš kitų internete tyčiojosi 27 proc. berniukų ir 13 proc. mergaičių. Pagal patyčių internete paplitimą tarp mokinių Lietuvos rodikliai taip pat vieni didžiausių – skirtingose amžiaus grupėse Lietuva visur patenka į penketuką šalių, kuriose didžiausia mokinių dalis patyrė patyčias ar patys tyčiojosi iš kitų internete.

Tarptautinėje HBSC tyrimo ataskaitoje lyginami 2014 ir 2018 metų rezultatai bei nurodomi įvykę reikšmingi pokyčiai. Lietuvos rezultatuose yra nurodomi du reikšmingi pokyčiai: sumažėjo (nuo 35 iki 29 proc.) 11 metų patyčias patyrusių berniukų ir sumažėjo (nuo 31 iki 24 proc.) 13 metų besityčiojančių berniukų.

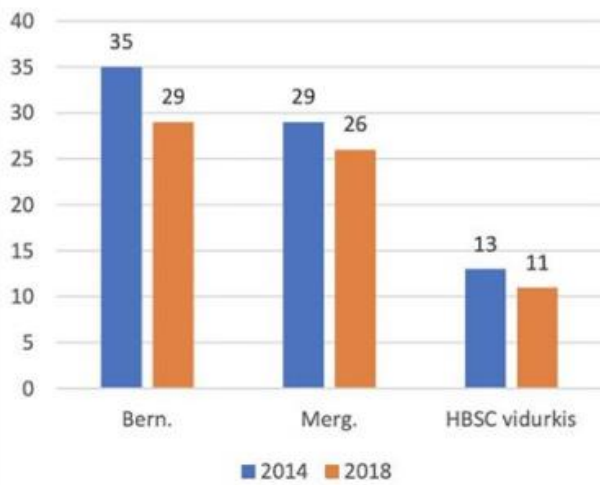
„Pagal patyčių paplitimo mastą tyrime didžiausiais rodikliais išsiskiria Rytų Europos šalys – Lietuva, Latvija, Estija, Ukraina, Rusija, Moldova. Nors patyčių paplitimas tarp mūsų šalies mokinių, kaip ir ankstesniuose tyrimuose, išlieka didžiausias ar vienas didžiausių, vilties teikia nacionalinio tyrimo rezultatų dinamika, – teigia HBSC tyrimo Lietuvoje pagrindinis tyrėjas, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Visuomenės sveikatos fakulteto Sveikatos tyrimų instituto mokslininkas prof. dr. Kastytis Šmigelskas. – Lyginant su prieš ketverius metus vykdytu tyrimu, stebime nežymias patyčių paplitimo tarp mokinių mažėjimo tendencijas: 2014 m. patyčias patyrė 29 proc. mokinių, o 2018 m. – 27,6 proc.“

Patyčias patiriančių berniukų ir mergaičių Lietuvoje yra gerokai daugiau už šio tyrimo šalių vidurkį. Analizuojant tyčiojimosi iš kitų reiškinį, pastebima, kad Lietuvoje 3-4 kartus daugiau berniukų tyčiojosi iš kitų nei šio tyrimo šalių vidurkis. Lietuvos mergaičių, kurios tyčiojosi, rodiklis taip pat yra didesnis už šalių vidurkį, bet ne taip ženkliai kaip berniukų. Ataskaitoje pažymima, kad Lietuvoje tyčiojimosi iš kitų tyrimo rezultatuose yra reikšmingas skirtumas tarp lyčių, t.y. berniukai reikšmingai dažniau tyčiojasi nei mergaitės.

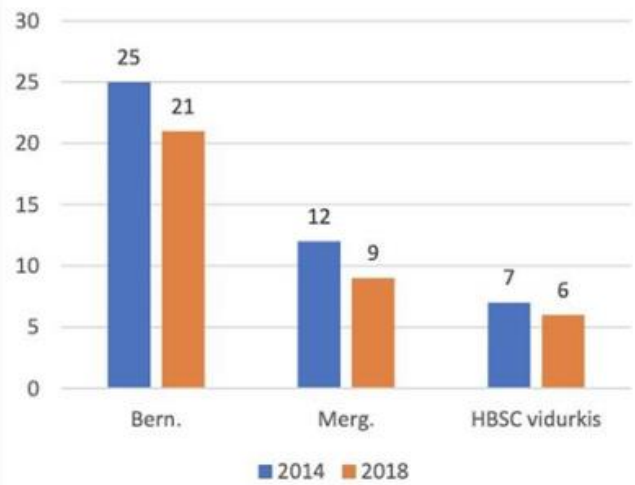
„Nepalanki, neatjaučianti aplinka, kurioje žmogus nėra priimamas toks, koks yra, kur vis dar egzistuoja stipri hierarchinė sistema, kur amžius ar statusas dažnai naudojami kaip galia, palaiko patyčių ir kitokio žeminančio elgesio egzistavimą tiek tarp vaikų, tiek tarp suaugusiųjų, – teigia HBSC tyrimo Lietuvoje pagrindinis tyrėjas prof. K. Šmigelskas. – Reikėtų keisti ir formuoti kitokį socialinį klimatą, kuriame efektyviau suveiktų priemonės, skirtos patyčių paplitimui mažinti.“

Daugiau apie tarptautinį Moksleivių gyvenimo ir sveikatos tyrimą (HBSC) galite rasti čia: <http://www.hbsc.org> ir <http://hbsc.lt>

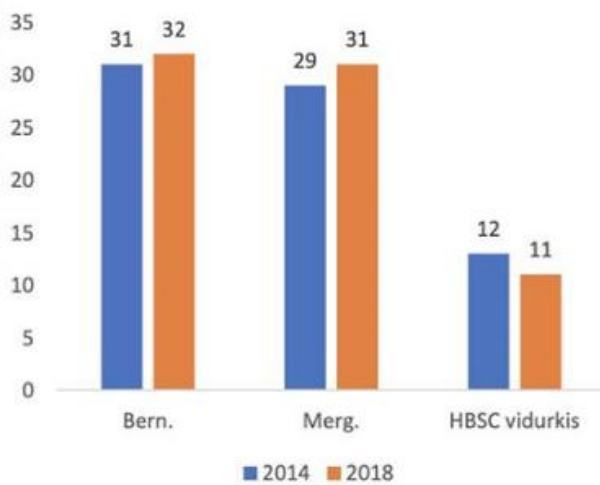
Patyrę patyčias (11 m. vaikai)

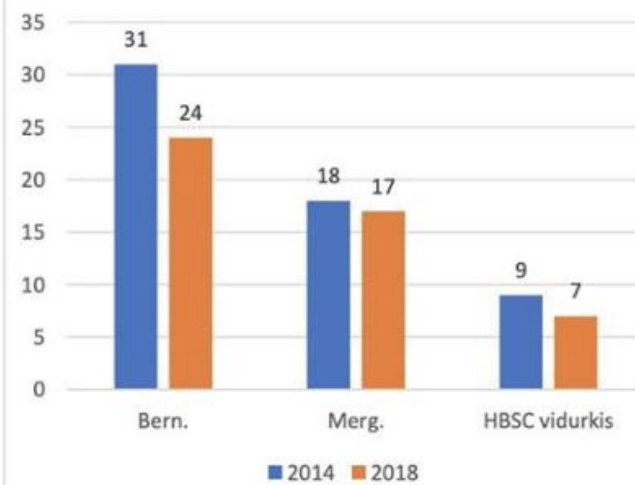
Tyčiojosi iš kitų (11 m. vaikai)

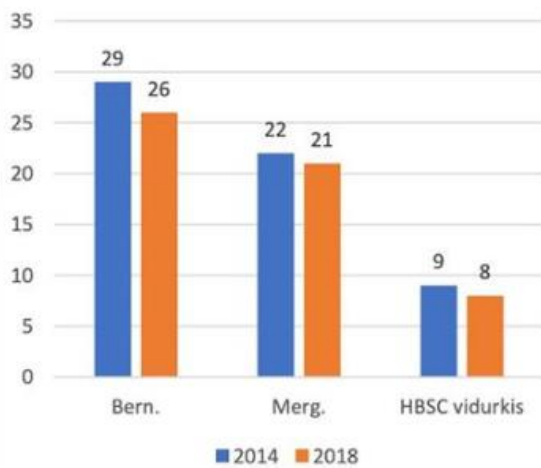
Patyrę patyčias (13 m. vaikai)

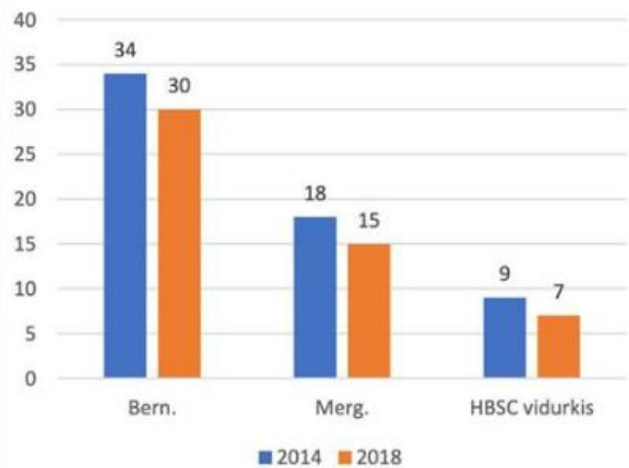
Tyčiojosi iš kitų (13 m. vaikai)

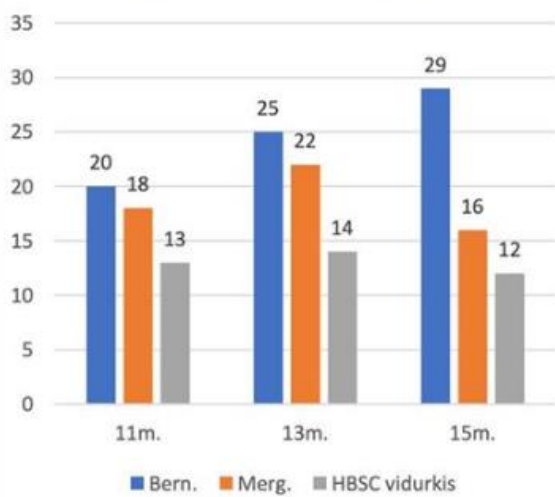
Patyrę patyčias (15 m. vaikai)

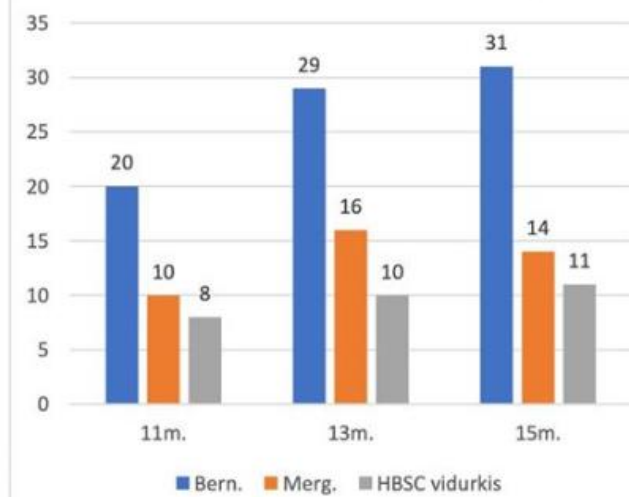
Tyčiojosi iš kitų (15 m. vaikai)

Patyrę elektronines patyčias

Elektroninės patyčios iš kitų

Mokyklinio amžiaus vaikų gyvensena ir sveikata

Health behaviour in school-aged children. WHO collaborative cross-national survey (HBSC)

Dažnai patyrė kitų mokinių patyčias, 1994 - 2018

Dažnai patys tyčiojosi iš kitų mokinių, 1994 - 2018

